

שיל"ת

קונטרס

דפ"ד ש"ז

על סדר הדף היומי

קובץ ביאורים והערות על סדר הדף היומי שנתלכנו
בלימוד בצוותא על ידי

הר"ד זלמן חיים הומינר הי"ו
והבה"ח יוסף יצחק גולדשטיין הי"ו

יוצא לאור ע"י

ארגון שיעורי תורה שע"י קהילת קרעטשניף

גליון קסט שנה ד' פרשת תרומה חודש אדר א' שנת ה' תשפ"ד

לפ"ג

בבא קמא צט. - קה:

**קוראים המעוניינים להצטרף לרשימת תפוצה במייל
ניתן לפנות לכתובת המייל
sh0533132203@gmail.com**

להנצחות וכן לכל ענייני הגליון ניתן לפנות
להר"ר זלמן חיים הומינר בפל" 053-3132203

נ.ב. הביאורים וההערות נכתבו תוך כדי לימוד ואפשר ונפלו טעויות
ולכן נבקש מכל מי שיש לו הערות או הארות אם יוכל לשלוח בכתב
לכתובת מייל הנ"ל.

פרנס השבוע

מה בגליון?

• הא דאמרו בגמ' ולמאי דסליק אדעתין מעיקרא ללא אגריה לביטשי מסייע ליה לרב שסת דבעו מיניה מרב שסת קבלנות עובר עליו משום כל תלין או אינו עובר ואמר להו ר"ש עובר לימא דר"ש פליגא אדרב אסי, קשה דלמה כלל יש להקשות קושיא זו דווקא למאי דסליק אדעתין ללא לביטשי איירי, הרי גם בלא המשנה כלל יש להקשות דרב שסת חולק על רב אסי, דהרי אם לדעתו קבלן עובר על לא תלין, מוכרחים לומר דאין אומן קונה בשבח כלי, דאם קונה הוא אין כאן לא תלין. ובפרט יקשה למה כלל יהא הו"א לומר מאי דסליק אדעתין, הרי כבר דחינו הו"א זו, ולמה יש להקשות ממנה כלל אם אין זה למעשה, ובפרט דגם להו"א אין מוכרחים לאוקים בהכי, דהרי אפשר לתרץ כדתייראנו למסקנא דבאגרא לביטשי איירי? (הערה רל"ב)

• הא דתנו רבנן הנותן עמים לחרש לעשות מהן כסא ועשה מהן ספסל דר' יהודה אומר אם השבח יתר על היציאה נותן לו את היציאה ואם היציאה יתירה על השבח נותן לו את השבח, קשה דבשלמא בשבח יתירה על היציאה ניחא שיהא יד החרש על התחתונה וכך יהא הכלי של בעל העמים, אבל באופן שהיציאה יתירה קשה למה יהא הכלי לבעל העמים וישלם השבח, הרי אין לו לבעל העמים שום רווח מזה, שהרי את השבח שילם

לחרש, והוא אינו כריך לכלי זה דהרי החרש שינה ממה שרצה זה, וממילא למה זכהאי גוונא שהיציאה יתירה לא יהא מודה ר' יהודה לר' מאיר דישלם לו החרש דמי עניו והכלי יהא לחרש? (הערה רל"ח)

• מה דתירץ רבא שאני מתניתין דכיון דידע למאן גזליה ואודי ליה כיון דאפשר למהדורי ממונא למריה הוה ליה כמאן דאמר ליה יהיו לי בידך ולכך הוי גביה פיקדון עד דאתי וסקייל ליה, קשה דזה ניחא רק באופן שלא ביקש הנגזל ממונו קודם שהלך למדי, אבל אם איירי שכן ביקש ממונו קודם שהלך, ודאי זכהאי גוונא לא נוכל לומר דנעשה כאומר לו יהיו לי בידך, דכבר אמר להדיא שרובה ממונו עכשיו, וא"כ למה זכהאי גוונא לא יהא כריך לילך אחריו למדי אפי' שידע הוא למי כריך להחזיר, ואין לומר דכאן איירי דווקא בשלא ביקש כספו קודם, דא"כ היה כריך התנא לחלק דדווקא בהכי איירי, שהרי סתם נגזל ודאי דורש כספו אם כבר הודה לו זה שגזלו ממנו, ומדלא חילקו בזה משמע דאין חילוק, וממילא קשה למה לא ילך אחריו למדי אם לא נשבע לשקר? (הערה ס"ח)

• למאי דתירכו בגמ' דאידי ואידי דאישתבע כאן שהודה כאן שבאו עדים ושבאתו עדים חייב באונסין, קשה דלקמן (קו.) הביאו בגמ' שיאת רב הונא אמר רב דנשבע ואח"כ באו עדים דפטור מלשלם, דכתיב ולקח בעליו ולא ישלם, כיון שקבלו הבעלים שבעה שוב אין הוא משלם ממון, ואיך נחלקו כאן בגמ' על רב, וכמאן אזלה שיטה זו כן לחייבו באונסין? (הערה שי"ג)

דף צט ע"א

רצב. בגמ' ולמאי דסליק אדעתין מעיקרא דלא אגריה לביטשי מסייע ליה לרב ששת דבעו מיניה מרב ששת קבלנות עובר עליו משום כל תלין או אינו עובר ואמר להו ר"ש עובר לימא דר"ש פליגא אדרב אסי. היינו דלרב ששת בקבלנות עובר על לא תלין, ומכרחים לומר דלשיטתו אין האומן קונה בשבח כלי, דא"כ למה יהא עובר על לא תלין, והרי על שכר מקח אין עוברים בו, דהרי אם קונה הוא בשבח כלי יוצא דהוא מוכר הכלי לבעל הטלית, ואם באמת לשיטתו אין קונה בשבח כלי עולה דהוא חולק על רב ששת דסבר דאומן קונה בשבח כלי, וזה ביררו בגמ' מי לימא דנחלקו בזה או לא, ועל זה תירצו דרב ששת איירי בקבלנות שהוא שליחא דאגרתא דאין בו שבח, ולכך אין לו שבח לקנות ולכן עובר על לא תלין. אבל קשה דלמה כלל יש

להקשות קושיא זו דווקא למאי דסליק אדעתין דלא בביטשי איירי, הרי גם בלא המשנה כלל יש להקשות דרב ששת חולק על רב אסי, דהרי אם לדעתו קבלן עובר על לא תלין, מוכרחים לומר דאין אומן קונה בשבח כלי, דאם קונה הוא אין כאן לא תלין. ובפרט יקשה למה כלל יהא הו"א לומר מאי דסליק אדעתין, הרי כבר דחינו הו"א זו, ולמה יש להקשות ממנה כלל אם אין זה למעשה, ובפרט דגם להו"א אין מוכרחים לאוקים בהכי, דהרי אפשר לתרין כדתירצנו למסקנא דבאגרא לביטשי איירי. ועוד קשה דאם הקושיא כן יהא על מה דסליק אדעתין, והיינו על המשנה דאיירי בטלית שתיקנו, איך שייך לתרין דרב ששת בשליחא דאגרתא איירי, הרי הראיה מן המשנה לא איירי בהכי אלא בטלית שתיקנו דיש בה שבה, וצ"ע.

רצב. בגמ' מאי ממוזן אילימא אותו ממוזן מכלל דר' מאיר סבר

אותו ממזון לא אלא פשיטא מאי ממזון ממזון אחר. היינו דברור לן דאותו ממזון דהיינו הנזמים והטבעות שתיקנן מוכרח שיהא נותן לה כדי שתתקדש אפי' לר' מאיר דבלא זה באי מיקדשא. אבל קשה דהרי הוא אינו מקדשה בנזמים וטבעות אלא במה שמוחל לה השכר של התיקום שהיתה צריכה לשלם לו, וזה כבר מחל לה גם בלא ליתן לה הנזמים והטבעות, ולמה לא תהא מקודשת בלא שיגיעו לידה. והביאור הוא דהיות ואמרנו לעיל דאם לא נתן לו טליתו מכאן ועד עשרה ימים אינו עובר בכל תלין, והיינו דהחויב לשלם השכר יהא רק כשמהזיר הכלי ולא קודם, ממילא גם חלות ויתור שכרו על תיקון הנזמים והטבעות לא יחולו קרודם שחיגיעו לידה, דעד שלא יגיעו לידה אינה חייבת עדיין לשלם לו השכר.

דף צט ע"ב

רצד. בגמ' אמאי לא דייקת במילי שאני אומר מזיק הוא פושע הוא נעשה כאומר לו שחוט לי מכאן ושחט לו מכאן מאן אית ליה האי סברא ר' מאיר דאמר מבעי ליה למורמי אנפשיה. וממילא אין להקשות על דבריו מברייתא דאזלא כרבנן. אבל קשה דנחי דאמר ר"מ דמבעי ליה למרמי אנפשיה, מ"מ למה ייחשב פושע, הרי ודאי לא איירי דעשה כן בכוונה, ומכך שהוא טבח אומן ודאי אנוס היה, דשום טבח אינו רוצה שיאמרו עליו שאינו יודע באומנותו, וממילא הגם דיש לו אחריות אבל פושע למה יהא. וצריך לומר הדבאמת אינו פושע, רק מה דיש לו אחריות ממילא דינו כפושע, אבל זה ברור דבאונס איירי וכמו שהקשינו.

רצה. בגמ' אלא הא ר"מ דתנן לצבוע לו אדום וצבעו שחור שחור וצבעו אדום ר' מאיר אומר נותן לו דמי צמרו התם בידיים קלאו מיניה. היינו מה דרצו

לומר דר"מ שהביאו כאן דסובר דמבעי ליה למרמי אנפשיה הוא ר"מ דתנן כאן גבי צבעו שחור, א"א לומר כן דשאני התם שבידים עשה שלא כפי שביקשו בעל הבית, דהוא ביקשו אדום והלך הוא וצבעו שחור, ומשא"כ כאן הגם שלא שחטו כראוי, מ"מ לא שינה ממש בידים, אלא שסטה קצת בשחיטתו ובכך ניבלה, ובזה אפשר דלר"מ ששנה כאן דנותן לו דמי צמרו שם יהא פטור. אבל קשה דהרי גם שם לא עישה בכוונה דלא כפי שבקשו בעה"ב וטעות היה שם כמו כאן. ואולי יש לומר דמ"מ כיון ששם בכוונה תחילה הכנים הצמר לשחור רק דטעה כאן ברצון בעה"ב, לכך חייב בה, דהמלאכה עצמה בכוונה תחילה עשה, הגם דלא בכוונה שינה מרצון בעה"ב ובטעות עשאה, ומשא"כ כאן בשחיטה לא עשה בכוונה הניבול בבהמה, אלא שסתמה ידו שלא בכוונה ובכך ניבלה, וממילא בזה אפשר שלא יהא חייב לר"מ דהתם.

רצו. בגמ' אמר רבה בר בר חנה אמר ר' יוחנן טבח אומן שקלקל חייב ואפי' הוא אומן כטבחי ציפורי. היינו דאפי' שהם בודאי באונס עשו כן, מ"מ חייבים. אבל באמת קשה דבשלמא למ"ד דאומן פטור, ומשום דאנוס הוא, שייך שיהא חידוש באומן גדול יותר מסתם אומן שיהא חייב, ומשום דאצלו האונס גדול יותר ומ"מ מיחייב, אבל למ"ד דבאומן חייב, ומשום דבעי למרמי אנפשיה, והיינו שיש לו אחריות ודווקא משום שאומן הוא במלאכתו, מה החידוש באומן גדול יותר מסתם אומן, הרי כ"ש הוא שאם סתם אומן חייב ומשום אחריותו, כ"ש באומן גדול, ומה חידטוש אמר כאן רבה בשם ר' יוחנן. ואולי יש לומר דהגם דאיכא הטעם של אחריות מ"מ הו"א דבאונס גדול כ"כ כמו באומן גדול ודאי לא יהא אחריות בכהאי גוונא, דעל אונ גדול כ"כ אין אדם לוקח אחריות, וזה קמ"ל דמ"מ משום אחריותו חייב.

דף ק ע"א

ושם אמר רש"י דעל הצורה ודאי לא איירי דכבר כתיב ברישא והזהרתה אתהם חוקים ותורות, ואיך כאן ביאר דבתלמוד תורה איירי ודלא כדביאר שם. ותירץ בפני יהושע דבאמת איירי גם כאן באומנות כמו שפירש שם רש"י, רק דכוונת רש"י כאן דכל הפסוק איירי בתלמוד תורה, רק שעם התורה אפשר וצריך להתעסק באומנות, וכפי שאמרו במשנה כל תורה שאין עמה דרך ארץ במילה. וממילא לפי זה יש לומר דהיות ובאומנות איירי, שלא תחשוב שצריך לדבוק באומנותו ולעשות הכל רק בתשלום וכדומה, לכך ממשיך הכתוב את הדרך, היינו דגם גמילות חסדים יש לעשות ובלא תשלום עליו, ועל זה ממשיך ילכו אפי' לביקור חולים שאם הוא בן גילו נוטל אחד מששים בחליו, דגם הוא אין לו לחשוש ולהמנע מכך, ובה היינו דאפי' זקן ואינה לפי כבודו יש לו להתעסק בקבורה, וזהו בה היינו דבגמילות חסדים דקבורה כלולה בה יש לכל אחד

רצו. בגמ' את הדרך זו גמילות חסדים ילכו זו ביקור חולים בה זו קבורה. צריך ביאר דבשלמא והודעת להם על תורה ברור הלימוד, דמה יש להודיע להם בפשיטות היינו התורה, והיא בית חייהם, וכן לקמן המעשה ברור הוא שהוא הדין דזהו בפשיטות המעשה שיש לעשות, וגם הלימוד מאשר יעשון לעשות לפני משורת הדין ניהא, דבאמת יש לעשות לפני מן משורצת הדין ולא רק הדין עצמו, אבל הלימוד מאת הדרך ילכו בה לגמילות חסדים וביקור חולים וקבורה מנין לנו, ואיך נלמד כן בתיבות אלו. ובשלמא ביקור חולים יש לפרש בדוחק דילכו היינו לבקר החולה, אבל את הדרך מה עניינה לגמילות חסדים, ובה מה עניינה לקבורה. ועיין בפני יהושע שכבר הקשה על רש"י דביאר דהודעת להם היינו תלמוד תורה, דזה סותר מה דביאר הוא בבא מציעא דהיינו אומנות להתפרנס בו,

להתעסק אפי' מי שאינה לפי כבודו, דבה היינו גם מי שאינו ראוי בה דמ"מ ילכו ויתעסק בזה.

דף קא ע"א

רצה. בגמ' תנו רבנן הנותן עצים לחרש לעשות מהן כפא ועשה מהן ספסל וכו' ר' יהודה אומר אם השבח יתר על היציאה נותן לו את היציאה ואם היציאה יתירה על השבח נותן לו את השבח. היינו שר' יהודה חולק על ר' מאיר שאומר נותן לו דמי עציו והיינו שקונה החרש הכלי בשינוי, דסבר דא"כ משתכר זה בשינוי, ולכך אמר דיד החרש על התחתונה דאם השבח יתר על היציאה נותן לו היציאה והשבח יהא לבעל העצים, ואילו באופן שהיציאה יתירה על השבח נותן לו השבח והכלי יהא לבעל העצים. אבל קשה דבשלמא בשבח יתירה על היציאה ניהא שיהא יד החרש על התחתונה ולכך יהא הכלי של בעל העצים, אבל באופן שהיציאה יתירה קשה למה יהא

הכלי לבעל העצים וישלם השבח, הרי אין לו לבעל העצים שום רווח מזה, שהרי את השבח שילם לחרש, והוא אינו צריך לכלי זה דהרי החרש שינה ממה שרצה זה, וממילא למה בכהאי גוונא שהיציאה יתירה לא יהא מודה ר' יהודה לר' מאיר דישלם לו החרש דמי עציו והכלי יהא לחרש (ובאמת גם צריך ביאור איך שייך שיהא היציאה יתירה על השבח, הרי אם כן למה ליה לבעל העצים לשלם לחרש ויעשה לו הכלי מן עציו, הרי הכלי איך שהוא מוכן שוה פחות ממה שישלם על היציאה לחרש, והיה יכול לקנות כלי זה אחר שהכינו אותו ולא ליתן לחרש להכין לו. וצריך לומר דהיות והעצים כבר שלו ניהו ממילא זול לו לשלם לחרש מלשלם על כלי מוכן, כיון שבה ישלם גם על העצים וגם על השבח שהשביחו החרש, וכאן רק יציאה דחרש ישלם לו), וצ"ע.

רצט. בגמ' רבינא אמר הב"ע כגון דצמר דחד ופמנין דחד וקאתי קוף וצבעיה וההוא צמר בהנך

סמנין יש שבח סמנין ע"ג צמר דא"ל הב לי סמנאי דגבך נינהו. היינו דאם יש שבל סמנין הרי הוא דורש ממנו ליתן לו סמניו, ורק אם אין שבח סמנין אומר לו לית לך גבאי כלום. אבל באמת קשה דגם אם איכא שבח סמנין מה יכול בעל הסמנין לדרוש מן בעל הצמר, הרי בעל הצמר יאמר לו קח סמניך, דלמה יהא הוא חייב ליתן לו משום דשאינו יכול ליקח סמניו, הרי בעל הצמר לא רצה כלל בסמניו אצלו. וצריך לומר דמ"מ כיון דהצמר שוה עכשיו יותר שבח זה יכול בעל הסמנין לדרוש מיניה, ורק אם יאמר זה שאצלו צבע זה שנצבע צמרו כעור הוא אצלו, וכמו ההוא שרצה לצבוע אדום וצבעו לו הצבע שחור, דאז יוכל לומר דאינו משלם לו דאין זה שבח אצלו. וגם בכהאי גוונא אולי יוכל לומר בעל הסמנין שימכור הצמר בצבעו ויקח הוא דמי הצמר, והשבח יהא לבעל הסמנין, ובאמת גם בכהאי גוונא צריך עיון האידך ישולם, דבשלמא דיציאה יתירה

על השבח ישולם לבעל הסמנין כמה שיהא השבח שוה, דהרי דמי הצמר יהא של בעל הצמר, אבל אם השבח יתר על היציאה וכפי דבסתמא הוא, דהרי לכאורה השבח שאיכא בצמר עכשיו שוה יותר מן הסמנין עצמם, בזה יש לדון למי ישולם שבח זה שהוא יתר על היציאה, לבעל הצמר דצמר שלו נשתבח, או דלמא לבעל הסמנין שסמניו שיבחו הצמר, וצ"ע.

דף קא ע"ב

ש. בגמ' ומשני אמר קרא לאכלה במי שהנאתו וביעורו שוין יצאו עצים שהנאתן אחר ביעורן והא איכא עצים דמשחן דהנאתן וביעורן שוין. היינו דתירצו בגמ' דבסתם עצים באמת אין בנם קדושת שביעית דאין הנאתן וביעורן שוין, ולא תיקרי לאכלה, דהיינו דומיה דאוכל שהנאתן וביעורן שוין, ומה דאמרו גבי עצים דממין הצובעים נינהו דיש בהם קדושת שביעית, זהו משום דהם

כן הנאתן וביעורן שוין ואין דינם כשאר עצים. ועל זה הקשו בגמ' דהרי עצים דמשחן ג"כ הנאתם וביעורן שוין, שהרי נהנים להאיר בו בזמן ביעורן. אבל קשה מה הקשה לגמ' כלל מעצים דמשחן, הרי לנהדיא אמרנו עכשיו דרק עצים דאין הנאתן וביעורן שוין הם אין בהם קדושת שביעית, ובאמת אפשר דעצים דמשחן אין דינן כן, אלא כמין הצובעין דכן יש בהם קדושת שביעית, דהרי כבר מצינו דמה שאירי כן בעצים דאין בהם קדושת שביעית לא בכל מיני עצים איירי, ומאי קושיא היא. ואולי הקושיא הוא למה לא מצינו להדיא במשנה של ממין הצובעין לומר דגם בעצים דמשחן דינם כן, הרי גם בהו הנאת וביעורן שוין כמו במין הצובעים, ולמה הם לא הוזכרו שם, ולכך תירץ רבא דבאמת בעצים דמשחן כיון דאגם הם רובן להסקה הן עומדין לכך לא נאמר בהם דין שביעית, ורק במין הצובעין

דרובן לצביעה הן עומדין לכך איכא בהן דין שביעית.

דף קב ע"א

שא. בגמ' ועצים להסקה תנאי היא דתניא וכו' ורבנן נמי הכתיב לכם לכם דומיא דלאכלה כמי שהנאתו וביעורו שוין יצאו משרה וכבוסה שהנאתן אחר ביעורן. היינו דרבנן מחלקים דרק להשתמש בו דומיא דלאכלה מותר, אבל בדבר שהנאתן אחר ביעורן אסור להשתמש בפירות שביעית, ולכך במשרה וכבוסה אסור, ומכך הביאו ראייה דעצים להסקה תנאי היא, דהרי עצים להסקה היינו הנאתן אחר ביעורן ולכך אסור וכרבנן כאן, ואילו ר' יוסי דמתיר בכבוסה ובמשרה מתיר גם גבי עתים להסקה. אבל קשה דמה הראייה כלל, הרי מה דאמרנו גבי עצים להסקה היינו דהיות ועצים דמשחן סתמן עומדים להסקה ממילא אין בהם כלל איסור שביעית, ואפי' במשתמש למשחן דהנאתן וביעורן שוין,

ומשא"כ כאן לרבנן לא אמרו דבפירות שביעית לא יחול עלייהו שביעית, אלא אדרבא אמרו דחל עלייהו שביעית, ולכך מותר להשתמש בהם רק לאכלה ולא למשרה וכבוסה, ולא אמרו דהיות ואפשר להשתמש בהם למשרה וכבוסה לא תיחול עלייהו שביעית. ועיין רש"י דביאר דהראיה משם היה מכך דלא אזלינן בתר מחשבת לקיטתן, והיינו דבסתם עצים כיון דלהסקה הן עומדין, אין מחשבת שימוש למשהן מיחל עלייהו שביעית, אלא אזלינן כבסתם, וכך גם מצינו כאן גבי כבוסה ומשרה, דהיות ובסתם פירות לאכלה הן קיימין, לכך גם אם ליקטן למשרה ולכבוסה חל עלייהו שביעית ונאסרו בשימוש זה.

דף קב ע"ב

שב. בגמ' ותני חדא אם פחתו פחתו לו ואם הותירו הותירו לאמצע אמר ר' יוחנן ולא קשיא וכו' והא ר' יהודה דאמר שינוי אינו

קונה. היינו דלר' יהודה כיון דאין השינוי קונה, ממילא אם הותירו לא קנאם השליח, דהרי לא קנאו בשינוי דאינו קונה, ורק אם פחתו פחתו לו משום דאומר לו בעה"ב לתקוני שדרתיך ולא לעוותי. אבל קשה דא"כ למה אם הותירו הותירו לאמצע ולא כולו לבעה"ב, הרי השליח לא קנאו בשינוי ולמה יהא לו חלק ברווחים, וכי משום דהוא דטעה בה יתחלק ברווח עם בעה"ב. ועיין בתוס' דכתב דכך נותן לו למחצית שכר, רק דעדיין צריך ביאור למה, וצ"ע.

שג. בגמ' אי משום הא לא קשיא כגון דאודעיה לבעל שדה ואודעינהו לפהדי אלא אימא סיפא וכו' ולימא ריש גלותא לא יקרייכו בעינא ולא זילותייכו בעינא. היינו דלמה יהא חייב הריש גלותא למכור אח"כ לבעל השדה שדהו, לימא ליה לא יקרייכו ולא זילותייכו בעינא, ואל תיתן לי ואיני רוצה למוכרו עכשיו, דמה נתחייב לו הריש גלותא בה שמכרוהו על שמו. אבל קשה דלמה קושיא זו

נתקשו בה רק למאי דתירצו דאיירי כגון דאודעיה לבעל שדה ולסהדי, הרי גם בלא תירוץ זה יקשה למה נתחייב לו הריש גלותא למכור לו אחר שמכר על שמו בלא רשותו, דמה ההו"א שיהיו כופין הריש גלותא בשביל מעשיו של זה בלא רשותו, וצ"ע.

דף קג ע"א

שר. בגמ' נהו דתימא מצי אמר ליה אמינא שטרא מהיאך דקא שקלת בשמיה קאמרת קמ"ל דא"ל להכי טרחי ואמרי להו לעדים קמך דמינך הוא דקא בעינא. היינו דלא יוכל המוכר לומר דאינו כותב לו שטר נוסף משום דהיה לו הו"א דבקשתו מן העדים להעיד שוב הוא מן הריש גלותא ולא ממנו המוכר, דאומר לו דלכך ביקשם בפניו כדי שידע דממנו הוא רוצה שטר נוסף ולא מן הריש גלותא, ולכך חייב לכתוב לו שטר נוסף הגם שלא התנה עמו להדיא. אבל קשה דלמה מה שאמר להם בפניו יחייב המוכר לכתוב לו,

דלמה לא יהא טענתו דמן הריש גלותא נתכוין טענה, וגם אם באמת כוונתו של הקונה היה למוכר וכך גם מובן ממה שאמר בפניו, מ"מ למה יתחייב לו כל זמן שלא התנה עמו להדיא. ואולי יש לומר דהיות ומוכן דמן המוכר ביקש, ממילא כבר יהא חייב המוכר בזה, משום דברור הוא שלא יזרוק כספו בסתם, ורוצה הוא שטר שמכר לו השדה.

שה. בגמ' רב כהנא יהב זוזא אכיתנא לסוף אייקר כיתנא זבניה מרוותיה דכיתנא אתא לקמיה דרב וכו' א"ל אי כי קא זבני אמרי האי כיתנא דכהני זיל שקול ואי לא לא תשקול. היינו דהיות ואם לא אמרו להדיא דשל רב כהנא מכרו יש חשש שיהא נראה ריבית, לכך לא ישקול כל שווי הכיתנא, אלא רק כמה ששילם הוא על הכיתנא בתחילה. אבל קשה דלמה בשביל שנראה כריבית יפסיד זה כיתנא שלו וישקול כמה שהיה שוה בתחילה, ולמה לא יכפו בית דין את המוכר

לקנות כיתנא כפי שמכר וליתן לרב כהנא כיתנא כפי שהיה לו, דממילא בכך לא יהא חשש ריבית וגם לא יפסיד רב כהנא, וצ"ע.

דף קג ע"ב

שז. בגמ' נשבע לו אין לא נשבע לא מני לא ר' טרפון ולא ר' עקיבא וכו' מני אי ר' טרפון אע"ג דאישתבע אמר מניח גזילה ביניהם ומסתלק. היינו כפי שאמר ר' טרפון גבי גזל מאחד מחמשה בני אדם דאינו צריך ליתן לכל אחד ואחד אלא מניח ביניהן ומסתלק, ולכך אמרו בגמ' דמשנתינו אינה כר' טרפון דלמה אמרו דיוליך אחריו למדי הרי לר' טרפון להניח על אף שלא יבוא לידו. אבל קשה דגבי גזל מאחד מחמשה לפחות מניח הגזילה בפני מי שגזלו, רק שהוא אין זה ודאי שיקחנו כי כל אחד טוען שלו הוא ואפשר שיקחנו אחר, אבל גבי משנתינו למה לר' טרפון לא יהא צריך להוליכנו אחריו ליתנו בפניו,

הרי הוא מצידו חייב ליתן לו אפשרות לקבל הגזילה, ואם לא ילך אחריו למדי לא יהא לו לנגזל שום אפשרות לקבל הגזילה, וממילא למה לא יהא משנתינו כר' טרפון, וצ"ע.

שז. בגמ' ועוד מתיב רבא מעשה

בחסיד אחד שלקח משני בני אדם וכו' בא לפני ר"ע אמר לו אין לך תקנה עד שתשלם לכל אחד ואחד ואי ס"ד דמישתבע חסיד מי מישתבע בשיקרא. היינו דזה ודאי דלא איירי באישתבע ומ"מ חייב לר"ע ליתן לכל אחד ואחד, וממילא ודאי משנתינו דלא כר' עקיבא דשם אמרו דרק באישתבע חייב לילך אחריו. אבל קשה דהרי עכשיו הביאו שיטת רשב"א דלא נחלקו ר"ע ור"ט במקח והיינו בשלא אישתבע, דא"כ למה במקח לא נחלקו הרי כתיב גם בה לו יתננו, ומינה הקשו על התירוץ דר"ע בדאישתבע הוא דקאמר, וא"כ איך אתה מקשה עכשיו מן המעשה דרבא גבי מקח גם על תירוץ הנ"ל, הרי לרשב"א לעיל לא שייך מעשה

זה אלא באישתבע, וממה נפשך יקשה רק אחד מן הקושיות, או מדרשב"א וממילא המעשה הנ"ל בדאישתבע איירי, או יקשה רק מן המעשה ולא איירי באישתע אבל הרי זה דלא כרשב"א, וממילא מדרשב"א לא יקשה, ואיך הקשו כאן משניהם יחד. ואולי יש לומר דזה רצו בגמ' לומר דממ"נ יקשה גם אי סברת כרשב"א, וגם אם לא ומן המעשה הנ"ל.

דף קד ע"א

ש. בגמ' אלא אמר רבא שאני מתניתין דכיון דידע למאן גזליה ואודי ליה כיון דאפשר לאהדורי ממונא למריה הוה ליה כמאן דאמר ליה יהיו לי בידך וכי' הא לא אישתבע הוי גביה פיקדון עד דאתי ושקיל ליה. היינו דהיות וכבר יודע הוא למי להחזיר, ויודע גם הנגזל דיחזיר לו שהרי הודה לו, ממילא במה שהלך למדי נעשה כאומר לו יהיו לי בידך והוה פיקדון גביה עד שיבוא לקחת ממונו. אבל קשה דזה ניהא רק באופן שלא

ביקש הנגזל ממונו קודם שהלך למדי, אבל אם איירי שכן ביקש ממונו קודם שהלך, ודאי בכהאי גוונא לא נוכל לומר דנעשה כאומר לו יהיו לי בידך, דכבר אמר להדיא שרוצה ממונו עכשיו, וא"כ למה בכהאי גוונא לא יהא צריך לילך אחריו למדי אפי' שיודע הוא למי צריך להחזיר ואפי' שהודה, ואין לומר דכאן איירי דווקא בשלא ביקש כספו קודם, דא"כ היה צריך התנא לחלק דדווקא בהכי איירי, שהרי סתם נגזל ודאי דורש כספו אם כבר הודה לו זה שגזלו ממנו, ומדלא חילקו בזה משמע דאין חילוק, וממילא קשה למה לא ילך אחריו למדי אם לא נשבע לשקר, וצ"ע.

דף קד ע"ב

ש. בגמ' אמר רב יהודה אמר שמואל אין משלחין מעות בדיוקני ואפי' עדים חתומים עליה ור' יוחנן אמר אם עדים חתומים עליה משלחין אמרי לשמואל מאי תקנתא. היינו כיון דלשמואל בדיוקני אין שולחין

בשום אופן ואפי' ע"י עדים
 התומים עליה, א"כ מאי תקנתא
 באיזה אפשרות כן שייך לשלוח
 ע"י שליח, ולמסקנת הגמ'
 תקנתא הוא בשיקנה לו המפקיד
 לשליח את החוב אגב קרקע,
 ובכך כשיכתוב השליח
 התקבלתי לנפקד יהא הממון
 באחריות השליח, ולא באחריות
 הנפקד, דשלו הוא, וכך יוכל
 להביא החוב לבעל הפקדון.
 ועיין בתוד"ה אין משלחין דכתב
 דמה שאמרו בעדים חתומים
 עליה דלשמואל לא מהני ואין
 משלחין, היינו דווקא בחתומים
 על הדיוקני דשל בעל הפקדון
 הוא, אבל אם הם חתומים
 דשליח זה נשלח לקבל הממון
 ע"י בעל הפקדון, בזה כן מהני
 ומשלחין והאחריות על הממון
 יהא של בעל הפקדון ששלחו,
 וכן אם כתב המפקיד בכתב ידו
 ששלח שליח זה לקבל הממון
 מהני. וקשה דאם שייך לשלוח
 הממון באלו האפשרויות, מה
 הקשו כלל בגמ' לשמואל מאי
 תקנתא הרי איכא תקנתא בשני
 אלו, וגם למה למסקנת הגמ'

תירצו דרק בשיקנה בעל
 הפקדון את החוב לשליח מהני,
 הרי אפשר רק לשולחו בעדים
 או בכתב ידו ובכך כבר מהני
 לשלוח הממון, ולמאי צריך
 להקנות לו החוב. ואולי יש לומר
 דכיון דעדיין יש לחשוש שימות
 המשלח קודם שיבוא הממון ליד
 השליח, ובכהאי גוונא יהיו
 הממון באחריות הנפקד, ומשום
 דיתמי דלא שלחו שליח זה, לכך
 לא יועיל אלא בשהקנה לשליח
 החוב אגב קרקע. ומה דבתום'
 כתב דמועיל בעדים ששלחו, זהו
 בשלא מת המשלח קודם שיבוא
 ליד השליח, ובסתם אין לחשוש
 למיתת המשלח, ודווקא בהא
 דר' אבא כיון דזקן היה וכדביאר
 ברש"י, לכך חששו בו גם לזה,
 אבל באמ תקנתא איכא גם
 בעדים ששלחו ובכתב ידו
 ששלחו.

דף קה ע"א

שי. בגמ' אמר רב פפא לא שנו
 אלא שאין גזילה קיימת אבל
 גזילה קיימת צריך לילך אחריו

חיישינן שמא תייקר. היינו דעל אף דעכשיו הגזילה אינה שוה פרוטה, מ"מ כיון דאפשר דתייקר צריך להחזיר לו עכשיו ואפי' לילך אחריו. אבל קשה דלמה לא ילך רק באם באמת תייקר, וכל זמן שלא נתייקרה לא יהא חייב לילך אחריו. ויש לומר דאם לא ילך עכשיו ליתן לו לכשתייקר לא יהא אצלו הגזילה, ולא יוכל למוכרה בשוה פרוטה, ויש לחשוש שעד שיבוא אליו אחר שתייקר כבר תוזל לפחות משהו פרוטה ויפסיד הנגזל, ולכך ילך אחריו ויחזיר לו מיד. אבל עדיין קשה דלמה כלל צריך להחזיר, הרי הגזלן משלם כשעת הגזילה, ואם בשעת הגזילה לא היתה שוה פרוטה, א"כ למה יהא חיוב עליו לילך אחריו משום דאח"כ כן יהא שוה פרוטה, הרי אח"כ אין זה כשעת הגזילה ואינו צריך להחזיר אלא כשעת הגזילה. ואולי יש לומר דהיות והגזילה קיימת ממילא החיוב שלו הוא להחזיר הגזילה עצמהנולא השווי של שעת הגזילה, ולכך

אם יהא זמן שתייקר ותהא שוה פרוטה ממילא יהא חייב להחזיר לו ושלא להפסידו השוה פרוטה, ולכך חיש לו לילך כבר עכשיו כדי שלא תוזל אח"כ ויפסיד הנגזל, אבל באמת אם אין הגזילה קיימת לכאורה לא יהא חייב לילך ומשום דלא היתה שוה פרוטה בשעת הגזילה.

שיא. בגמ' הכי קאמר אף על פי שגזילה אין כאן מצות השבה אין כאן וכו' הכי קאמר אך אל פי ששער אין כאן מצות גילוח אין כאן. היינו דגבי גזילה על אף דכבר החזיר אחד מן השנים, דממילא עכשיו אין בידו מן הגזילה שוה פרוטה, והיינו דגזילה אין כאן, מ"מ מצות השבה לא קיים במה שהחזיר אחד כיון שלא החזיר הכל, ועד שלא יחזיר השאר לא קיים מצות השבה. ונראה דהביאור בזה הוא משום שהיות וזה פרוטה גזל השבה לא חיהא אלא בשוה פרוטה, ולכך כל זמן שלא החזיר שוה פרוטה לא קיים מצות השבה, אבל באמת באופן שגזל שלוש שכל אחד

שוה חצי פרוטה והחזיר שתיים
 דהיינו שוה פרוטה, יהא בכך
 השבה דבכך איירי במשנה
 שנשאר פחות משוה פרוטה
 בקרן דעל זה אינו חייב לילך
 אחריו למדי. וכן גבי שער דנזיר,
 לכאורה ביאורו דעל אף דשער
 אין כאן והיינו דלא נשאר
 שיעור שער הצריך גילוח, מ"מ
 גם מצות גילוח אין כאן עד
 שיגלה גם השערה השניה
 שנשארה. אבל ראיתי מבארים
 גבי שער דמצות גילוח אין כאן
 היינו דלא יועיל לו מה שיגלה
 עכשיו השערה השניה דאין בה
 שיעור גילוח, וכך משמע בתוס'
 דכתב דמעכב מלשתות יין
 ומלטמא למתנים, והיינו
 דלכאורה אין לו עוד תקנה
 לגלה, אבל א"כ קשה דהרי גבי
 מצות השבה אמרנו דיש לו
 תקנה בהשבת הכל ולמה כאן
 גבי גילוח לא יהא לו תקנה,
 ובפרט יקשה דבגמ' משמע
 דשניהם שוים והיינו דבשניהם
 אין כאן מצוה עכשיו ואם באחד
 אפשר להשלים לכאורה גם
 בשני כן הוא, ומאי שנא. ואולי

יש לומר דדווקא גבי השבה
 איכא תקנה דהרי החזיר לנגזל
 הכל, ומשא"כ בגילוח דיש צורך
 בגילוח להתיר נזירותו, אין
 בכוח גילוח פחות מכשיעור
 להתיר נזירותו, על אף דהשלים
 גילוח כל שערותיו.

דף קה ע"ב

שיב. בגמ' מהו מי אמרינן כיון דאי
 מיגניב בעי שלומי ליה ממונא
 קא כפר ליה או דלמא השתא
 מיהת הא מנח ועפרא בעלמא
 הוא ולא כפר ליה ממונא. צריך
 ביאור מה האיבעיא כאן בלל,
 הרי לכאורה קושיא זו תלוי
 בהני פלוגתא דתנאי שהובאה
 כאן לקמן אם דבר הגורם לממון
 כממון דמי או לא, דהרי עכשיו
 ודאי אין זה ממון דהא מנח
 ועפרא בעלמא הוא, וכל
 הקושיא הוא אם משום דאי
 מיגניב וגורם לממון ייחשב
 כממון או לא, וממילא מה
 האיבעיא הרי הוא תלוי
 במחולקת זו, וצ"ע.

שיג. בגמ' אמרי אידי ואידי
דאישתבע כאן שהודה כאן
שבאו עדים אתו עדים חייב
באונסין אודויי אודי חייב בקרן
וחומש ואשם. היינו דאם באו
עדים אינו חייב בחומש ואשם
אבל באונסין חייב, והיינו
שצריך להחזיר הגזילה, ואם
נאנסו חייב. אבל קשה דלקמן
(קו.) הביאו בגמ' שיאת רב
הונא אמר רב דבנשבע ואח"כ
באו עדים דפטור מלשלם,
דכתיב ולקח בעליו ולא ישלם,
כיון שקבלו הבעלים שבועה שוב
אין הוא משלם ממון, ואיך
נחלקו כאן בגמ' על רב, וכמאן
אזלה שיטה זו כן לחייבו
באונסין, וצ"ע.